

Nr 1066

Av herr Adamsson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 47, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt.

(Lika lydande med motion nr 861 i Första kammaren)

I proposition nr 47 med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt har Kungl. Maj:t föreslagit införande i anvisningarna till 9 § förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt av en bestämmelse av innebörd, att till fastighet enligt varuskatteförordningen alltid skall räknas sådan ledning i, på eller över marken för överföring av elektrisk kraft, gas, vatten eller värme, för transport av oljeprodukter, för teleförbindelser eller för jämförligt ändamål, som icke ingår i fast maskin eller annat inventarium. Förslaget syftar till att bryta den av regeringsrätten gjorda tolkningen av gällande bestämmelser, enligt vilken ledningar för eldistribution över mark, som tillhör annan än ledningens ägare, är att hänföra till lös egendom, till följd varav reduceringsregeln gäller för material till sådan ledning.

I motion i andra kammaren, nr 901 år 1967, föreslogs sådan ändring av de i propositionen föreslagna anvisningarna till 9 § förordningen om allmän varuskatt att ledningar för överförande av elektrisk kraft generellt skulle räknas som vara, varigenom reduceringsregeln enligt 18 § 3 mom. varuskatteförordningen skulle bli tillämplig. Förslaget motiverades främst med att det, i motsats till propositionens konkreta förslag men i överensstämmelse med dess syfte, skulle innebära en önskvärd skatteteknisk förenkling utan samtidig skärpning av skattetrycket för de slutliga skattebetalarna, dvs. i detta fall eldistributörerna. Förslaget skulle enligt motionen ej heller vara förenat med någon olägenhet eller orättvisa av betydelse.

Sedan förutnämnda motion ingavs har emellertid framkommit sådana nya aspekter på frågan om varuskatten för elektriska ledningar, att anledning finnes att återkomma i ärendet även om vad som tillkommit, vilket, genom att ytterligare komplicera frågan, endast ytterligare framhäver behovet av förenklade regler och en positiv lösning såsom föreslagits i motion 901.

Sålunda har regeringsrätten i ett utslag den 4 april 1967 gällande Luleå stads taxering förvägrat staden att åtnjuta avdrag för värdeminskning på elverkets jordkablar. Utslaget motiveras med att ledningar förlagda under

jord varken är att hänföra till byggnad eller till inventarier i den av staden bedrivna rörelsen. Detta utslag, som torde överraska den som har kännedom om elkablars praktiska livslängd och kabelnätens utbyggnad och underhåll, är ägnat att förskjuta kostnadsjämförelsen mellan jordkabelledningar och luftledningar på ett sätt och i en riktning som icke är vare sig tekniskt motiverad eller önskvärd mot bakgrund av behovet av att inom tätare bebyggelse övergå från luftledningar till de ur flera synpunkter mindre hindersamma jordkabelledningarna. Anledning torde finnas för den sittande företagsskattutredningen att observera dessa problem.

Skulle regeringsrättens ovannämnda utslag tas såsom anvisning beträffande tillämpningen av varuskatteförordningen, vilket förefaller rimligt att förutskicka åtminstone i vad gäller de kommunala elverkens jordkabelnät, så blir den snedvridande effekten på den naturliga tekniska utvecklingen än mera markant. Därtill kommer att man då, utöver den i proposition nr 47 påtalade gränsdragningen mellan ledningar framdragna över ledningsägarens egen respektive över annans mark, även kan få en gränsdragning mellan olika slags ledningar och eventuellt mellan olika företagsformer.

Om man därutöver tillägger, att vid skattetillämpningen åtskillnad börjat göras mellan kommunala elverk alltefter deras styrelseform, så framstår situationen som hart när kaotisk och omöjlig att bemästra såväl för el-distributörerna, dvs. för de slutliga varuskattebetalarna, som för deras skattskyldiga materialleverantörer. Behovet av en förenkling av varuskatteförordningen eller i vart fall av dess tillämpning i fråga om elledningar är sålunda uppenbart. I detta avseende har de av finansministern i proposition nr 47 uttalade farhågorna besannats av utvecklingen.

Det bör här erinras om att riksskattenämnden, som främst synes ha vägletts av praktiska hänsyn, endast med knappaste möjliga majoritet avvisade ett ställningstagande till elledningarnas behandling i varuskattehänseende, som överensstämde med regeringsrättens utslag i december 1966. Även finansministern har i proposition nr 47 principiellt utgått ifrån detta utslag. Samtidigt har han dock velat tillmötesgå önskemålen om en förenklad praktisk tillämpning, vilken han förmodat skulle kunna genomföras på i propositionen föreslaget sätt utan avsevärd skatteskärpning som följd.

Såsom framhållits i motion 901 hade man emellertid i stället, mot bakgrund av den praxis i fråga om varuskatten för material till elledningar som då var aktuell, anledning räkna med att förslagen i proposition nr 47 skulle leda till väsentliga skatteskärpningar för praktiskt taget alla elkraftsdistributörer. Den senare utvecklingen har dock visat, att det i praktiken är svårt för skattemyndigheterna att upprätthålla en sådan distinktion mellan kommunerna såsom ägare av gatumarken och de kommunala elverken såsom ledningsbyggare som man förut och delvis på grundval av

uttalanden från riksskattenämnden i närliggande frågor haft anledning räkna med.

Om det sålunda nu, mot bakgrund av senare utvecklad praxis, kan göras gällande, att proposition nr 47 för de kommunala elverkens del ej i och för sig skulle leda till särskilt anmärkningsvärd skatteskärpning, så är detta dock alltjämt fallet för de många enskilda och kooperativa företag som bedriver eldistribution särskilt på landsbygden liksom även för de hel- och halvkommunala eller statliga elverksbolagen. Än mer utpräglad blir detta motsatsförhållande om konsekvenser med avseende på varuskatten dras ur regeringsrättens utslag den 4 april 1967. Resultatet av det förslag till lösning av de praktiska problemen som framlagts i propositionen nr 47 skulle då bli att man för att undvika en eventuell skattelättnad för kommuner med egna elverk genomförde en väsentlig skatteskärpning för alla övriga eldistributionsföretag.

En sådan utveckling torde icke ha föresvävat finansministern när proposition nr 47 utformades. En bättre och mera tilltalande lösning synes då vara den i motionen 901 föreslagna, innebärande att en eventuell skattelättnad, närmast för några kommunala elverk, accepteras varigenom den önskvärda förenklingen för de skattskyldiga materialleverantörerna och för skattemyndigheterna kan uppnås utan avsevärda skatteskärpningar för flertalet eldistribuerande företag.

Det finns även ett annat skäl till att utforma tillämpningsreglerna till varuskatteförordningen med avseende på elledningarna i överensstämmelse med vad som nyss sagts. När riksdagen år 1965 tog ställning till en höjning av varuskatten, så ingick som ett väsentligt element »att i möjligaste mån undantaga näringslivets investeringar från en höjd beskattning». I enlighet härmed infördes reduceringsregeln enligt varuskatteförordningens 18 § 3 mom., och i propositionen uttalades särskilt att »regeln bör gälla all yrkesmässig verksamhet och sålunda omfatta även sådant som trafikväsendet samt produktionen och distributionen av elkraft och gas». De eldistribuerande företagens allra väsentligaste investeringar är i utbyggnaden av de elektriska ledningsnäten, antingen dessa utförs som jordkabelnät eller som luftledningsnät.

Med den tolkning som varuskatteförordningen i dag erhåller och än mer med de tillämpningsbestämmelser som föreslås i proposition nr 47 har de ursprungliga intentionerna nästan helt förfelats för eldistributörernas vidkommande. Genom bifall till det lika enkla förslag som framlägges i denna motion skulle riksdagen däremot återställa förhållandena till vad som förutsattes vid ställningstagandet år 1965.

Den av oss med hänvisning till det förut anförda förordade ändringen av de i propositionen föreslagna anvisningarna till 9 § förordningen om allmän varuskatt synes lämpligen kunna genomföras genom att i andra stycket

andra meningen uteslutes orden »elektrisk kraft», varjämte i slutet av första stycket införes följande tillägg:

Såsom vara skall därjämte räknas ledning i, på eller över marken för överförande av elektrisk kraft, även om marken tillhör ledningens ägare.

Under hänvisning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen måtte besluta att anvisningarna till förordningen om allmän varuskatt erhåller sådan ändrad lydelse som ovan angivits.

Stockholm den 16 oktober 1967

Erik Adamsson (s)

John Eriksson (cp)

Einar Henningsson (s)

i Bäckmora

Folke Björkman (h)

Cecilia Nettelbrandt (fp)